

RÄÄKKYLÄN KUNNAN SYNTYMINEN JA ASUKASLUVUN KEHITYS

Nykyisen Rääkkylän alueen asutus alkoi 1500-luvun lopulla, mutta vasta Stolbovan rauhan (1617) jälkeen taloluku alkoi kasvaa. Rääkkylän kylistä vanhin on Oravilahti. 1600-luvun alun vuosikymmeninä asutusta syntyi nykyisen kirkonkylän alueelle, Venturinniemeen, Piimälahdelle, Kiesvaaraan, Oravisalon Hernevaaraan, Varpasaloon, Haaposalmelle, Sangenlahteen ja Jaamalle. Asutuksen leviämistä häiritsivät sodat ja katovuodet. Väestön enemmistön muodostivat ortodoksit, joista suuri osa muutti Venäjälle 1600-luvulla. Suuren Pohjan sodan jälkeen (1700-1721) pitäjässä oli vain 86 taloa, mutta sata vuotta myöhemmin 1820, jolloin olot olivat jo rauhallisemmat, taloja oli 207 ja asukkaita 2609.

Rääkkylä oli 1680-luvulta lähtien Kiteen seurakunnan kappelina, jota alkuaikoina nimitettiin Oravilahden, Rasivaaran tai Rääkkylän kappeliksi. Rääkkylän ensimmäinen kirkko rakennettiin 1660-luvulla Myllymäelle kirkonkylään Kinnulan tilalle. Kirkon lähetyksillä on ollut myös hautausmaa. Sen todistaa se, että terveystalon rakennustyön yhteydessä 1940-luvun lopussa ja liike-virastotalon rakennustyön yhteydessä 1980-luvun alussa alueelta löytyi ihmisluita. Liike-virastotalon rakennustyö oli keskeytettynä sen ajan, kun museovirasto kävi tutkimassa alueen. 1940-luvun luulöydöstä ovat kertoneet useimmat henkilöt. Myllymäen kirkko vaurioitui isonvihan aikana ja paloi lopullisesti vuonna 1739. Seuraava vaatimaton kappelikirkko rakennettiin Oravilahden Usvanmäelle, ja se oli käytössä vuoteen 1793, jolloin seuraava kirkko valmistui kirkonkylään. Kirkonpaikkaa Usvanmäellä osoittaa muistokivi.

Kiteen seurakunnan kappalaiseksi tullut varapastori Anders Kiljander sijoittui vuonna 1794 asumaan Rääkkylän Paksuniemeen tilalle n:o 4. Kiljander rakennutti Paksuniemen rantaan rakennuksen, joka oli Rääkkylän ensimmäinen pappila. Tila sai nimekseen Pappila.

Rääkkylä erotettiin itsenäiseksi seurakunnaksi senaatin päätöksellä vuonna 1857. Asukkaita tuolloin seurakunnassa oli 4326 henkilöä.

Kun helmikuun 6. päivänä vuonna 1865 asetus kunnallishallituksesta maalla annettiin ja maalaiskunnat syntyivät, oli Rääkkylän alueella asukkaita noin 4500. Kun Rääkkylän kunnallishallinto syntyi vuoden 1875 alusta lukien oli Rääkkylässä asukkaita noin 4700, Kiteen asukaskuvun ollessa noin 11000.

Suomen itsenäistyttyä vuonna 1917 Rääkkylässä oli asukkaita noin 6600. Vertailuna mainittakoon, että Joensuun kaupungin asukasluku tuolloin oli noin 4800. Tuolloin Pohjois-Karjalan väestöstä noin 90 % asui maalaiskunnissa.

Suurimmillaan Rääkkylän kunnan asukasluku oli siirtolaisasutuksen jälkeen 1950-

luvun alussa, jolloin se oli noin 7400. Joensuun asukasluku tuolloin oli noin 8000.

Heinonniemen kylä liitettiin 1950-luvun puolessa välin Kiteen kuntaan, jossa liitoksessa Rääkkylän asukasluku väheni noin 750 asukkaalla. Kun tulin Rääkkylään vuonna 1963, kuntamme asukasluku oli noin 6400. Kun vuonna 1974 vietimme kunnallishallintomme 100-vuotisjuhlia, kunnan asukasluku oli 4452. Kunnan 130-vuotisjuhlaa viettäessämme vuonna 2004 meitä oli 2936 ja kunnan 140-vuotisjuhlia viettäessämme vuonna 2014 asukasmäärä oli noin 2500. Vuoden 2016 lopussa kunnan asukasluku oli 2268. Näin vähän asukkaita Rääkkylän alueella on viimeksi ollut joskus 1700-luvun lopulla.

Ilkka Simanainen

syyskuussa 2014, viimeistely syyskuussa 2017

Lähteet:

- Rääkkylän seurakunnan historia.
- Pitäjä rajojen mailla, Kiteen ja Rääkkylän historia vuoteen 1870.
- Saloheimo: Pohjois-Karjalan historia I – III.
- Kuntakokousten, kunnanvaltuuston ja -hallituksen pöytäkirjat ja muut asiakirjat.